

Gürsoytrak Suphi'nin, 7468 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Sosyal İşler Komisyonu raporu (2/110)

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

27 . 4 . 1960 tarih ve 7468 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair kanun teklifimi ve gerekçesini ilişik olarak sunuyorum.

Gereğinin ifasını saygılarımla arz ederim.

M. B. K. Azası
Gürsoytrak Suphi

GEREKÇE

27 . 4 . 1960 tarih ve 7468 sayılı T. B. M. M. Tahkikat encümenlerinin vazife ve salâhiyetleri hakkında Kanunun, havi olduğu hukuka aykırı hükümler ve kabul edilişindeki usulsüzlük sebebiyle, mevzuatımızda yeri olmaması icabeder.

7468 sayılı Kanun, İctüzüğün ön görmüş olduğu şartlara uyulmadan kabul edilmiştir. Mevzuu-bahis kanun oya konurken 15 milletvekilin kanun teklifinin açık oya konmasını istediği 4 . 5 . 1960 tarihli Zabıt Ceridesinden anlaşılmaktadır. T. B. M.M. Başkanlık Divanı bu talebi kaale almayarak istişari reye başvurmuş ve teklif bu şekilde kanunlaşmıştır. Halbuki İctüzüğün 136 ne maddesi muvacehesinde bu durumda mutlaka açık oya konmak icabederdi. İctüzük bu hususta Başkanlık Divanına hiçbir takdir salâhiyeti tanımamıştır. Fakat Başkanlık Divanı İctüzük hükümlerine açıkça aykırı hareket etmiş ve bu sebeple 7468 sayılı Kanun usulsüz bir kabul edilise müncer olmuştur.

Bu kanunun hukuka aykırılık sebebi ise, Anayasaya aykırı hükümler ihtiva etmesidir. 1924 tarihli Anayasamız 103 neü maddesinde, hiçbir kanunun Anayasaya aykırı olamayacağını açıkça belirtmiş olmasına rağmen, 7468 sayılı Kanunun hükümleri Anayasanın muhtelif maddelerini ihlâl etmiştir. Ayrıca kanun ruhu itibariyle de Anayasaya açıkça aykırıdır.

Evveleminde tahkikat komisyonlarına sava, sorgu hâkimi, sulh hâkimi ve askerî adlî âmirlerin yetkilerini verdiği için Anayasaya aykırıdır. Zira Anayasanın 8 ne maddesine göre «Hakkı kaza, millet namına, usulü ve kanunu dairesinde müstakil mehakim tarafından istimal olunur» İera ve teşri kuvvetlerini B. M. M. nde toplıyarak tam bir kuvvetler ayrılığı esasını kabul etmemiş olan 1924 tarihli Anayasamız dahi, yargı kuvvetini kesin bir sınırla diğerlerinden ayırmış ve ona ayrı bir kuvvet mahiyetini vermiştir. Esasen Anayasanın bir yanda «Vazifei Teşriiye» ve «Vazifei İeraıye» tâbirlerini kullanırken, diğer yandan kaza organı için «Kuvvei Kazaiye» tâbirini kullanması da bunu açıkça göstermektedir. Anayasanın 8 ne maddesi yargı hakkının Türk Milleti namına kullanılacağını söyliyerek, B. M. M. nin kuru mülkiyet halinde dahi bu hakka sahibolmadığını göstermiştir. Bu durumda 7468 sayılı Kanunla B. M. M. kendinde dahi olmıyan bir salâhiyeti, kendi içinden bir gruba vermek durumuna düşmüştür.

Bu durum aynı zamanda Anayasanın 83 neü maddesine de aykırı bir vaziyet doğurmuştur. 83 neü maddeye göre «Hiç kimse kanunen tâbi olduğu mahkemeden başka bir mahkemeye celp ve sevk olunamaz». Görülüyor ki, vatandaşların normal olarak tâbi oldukları kaza organları dışında bir kaza organının huzuruna sevk edilmesini dahi Anayasa menetmiştir. Halbuki 7468 sayılı Kanun fertleri, âdeta olağanüstü bir organ durumuna getirilen tahkikat komisyonlarına sevk edilme durumuna sokmuştur.

Bütün bunlar netice itibariyle Anayasanın Türklerin hürriyetlerini ve bu hürriyetlerin sınırlarını belirten 68 ve ana hak ve hürriyetlerini sayan 70 nci maddelerine de aykırılık tevliyetmiştir.

Anayasa 86 nci maddesi ile harb veya isyan gibi ağır ve vahim hallerde kabul ettiği Örfi İdare rejiminde bile işlenmiş suçların tetkiki teşrii bir heyete değil, birer mahkeme olan Örfi İdare mahkemelerine verilmiş; Örfi İdare rejiminde dahi hem teşrii hem de kazai salâhiyetleri haiz bir organ vücuda getirilmemiştir. Buna mukabil 7468 sayılı Kanun ile B. M. M. Tahkikat encümenleri icra, kaza ve hattâ teşrii salâhiyetleri haiz yepyeni ve her şeyin üzerinde bir organ haline getirilmiştir.

İçtüzük hükümleri gereğince sadece tahkik görevi olan komisyonlar, bu kanunun kabulü ile bir karar, bir hüküm heyeti haline inkılâbetmişlerdir.

Yine aynı kanunla Tahkikat Komisyonu kararlarının gayrikabili itiraz olduğu kabul edilmiştir. Yukarıda belirtildiği gibi, Örfi İdare rejiminde dahi bu kadar ileri hükümler kabul edilmemişken bütün vazifesi bir tahkikat, bir bilgi edinme olan Tahkikat komisyonlarının böyle bir yetkiyi normal zamanlar için tanınmanın adli sisteminize ve Anayasamıza aykırılığı aşikârdır.

Nazari bakımdan bu aykırılıkların yanında, tatbikatta da gerek bâzı şahısların tevkihi, gerekse, Anayasanın 20 nci maddesinin «Meclis müzakeratı âlenidir ve harfiyen neşrolunur» demesine rağmen Meclis müzakerelerinin neşrinin men'ine karar verilmesi ile Anayasa fiilen de çiğnenmiştir.

Her ne kadar 7468 sayılı Kanunun gerekçesinde, Tahkikat komisyonlarının Meclis dışı salâhiyetlerini göstererek mevzuatımızdaki bir boşluğu doldurma gayesi ile teklif edildiği söylenmekte ise de, tanınan salâhiyetler ile - yukarıda görüldüğü üzere - gayesinden çok ileri gitmiş ve bu kanun Devlet idaresini Anayasa dışı bir dikta rejimine sürüklemiştir.

Bütün bu incelenen hususlar hukuk devleti ve demokratik nizam kavramları ile bir tenakuz teşkil etmekte ve parlâmentodaki ekseriyetin, hak ve hukuk fikir ve prensipleri ile bağlı olmadan her istediğini yapabilen sınırsız bir kudret olduğu görüşünün bir neticesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Oysa ki, en geniş tâbiri ile hukuk devleti, ekseriyetin ekalliyeti onların hak ve hukukuna riayetle idare etmeleri demektir. Bunun için ise ekseriyetin kudretinin hiçbir zaman sınırsız olmaması icabeder. Hukuk devletinde bu kuvvet, üstün hukuk prensipleri, İnsan Hakları demecileri ve nihayet anayasalar ile tahdidedilmiş bulunmaktadır. Bunun teminatı ise hukuk daireleri arasında bir hiyerarşinin kabulü yani kanunların hiyerarşide kendilerinden üstün mertebede bulunan yukarıda yazılı hukuk kaidelerine aykırı olmamaları ile sağlanabilir. Esasen hukuka bağlı Devlet fikrinin neticesi de budur. Aksi halde Devlet bir hukuk devleti olmaktan çıkmış ve iktidar ise meşru bir otorite değil, her istediğini yapabilen sınırsız bir kuvvet haline inkılâhetmiş olur.

Bu sebeplerledir ki hukuk devletinde, Anayasaya veya onun da üzerindeki umumi hukuk prensiplerine aykırı olan ve esasen 27 Mayıs 1960 tarihinden sonra fiilen yürürlükten kalkmış bulunan bir kanunun hukukan yürürlükte kalması kabili tasavvur olmamak icabeder.

Sosyal İşler Komisyonu raporu

T. C.

Millî Birlik Komitesi
Sosyal İşler Komisyonu

4 . 11 . 1960

Esas No : 2/110

Karar No : 47

Millî Birlik Komitesi Başkanlığına

Komisyonumuza havale olunan «Gürsoytrak Suphi'nin, 7468 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair kanun teklifi» tetkik ve müzakere olundu.

Yapılan incelemede teklif sahibinin gerekçesi yerinde görülerek teklif aynen kabul edilmiştir. Komitenin tasvibine sunulmak üzere Başkanlığa arz olunur.

Sosyal İşler Komisyonu

Başkanı

Küçük Sami

Üye

Esin Numan

Üye

Gürsoytrak Suphi

Üye

Kaplan Mustafa

Sözcü (2)

Üye

Karan Muzaffer

Üye

Özdağ Muzaffer

Sözcü (1)

Üye

Özgüneş Mehmet

Üye

Solmazer İrfan

Üye

Türkeş Alparslan

Üye

Yıldız Ahmet

GÜRSOYTRAK SUPHI'NİN TEKLİFİ

27.4.1960 tarih ve 7468 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair Kanun

MADDE 1. — 27.4.1960 tarih ve 7468 sayılı T. B. M. M. Tahkikat Encümeninin vazife ve salâhiyetleri hakkındaki Kanun kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'îdir.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

